

Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення»

**Міністерство освіти та науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Херсонська обласна державна адміністрація
Головне управління держгеокадастру у Херсонській області
Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз
ГО «Всеукраїнська спілка сертифікованих інженерів-землевпорядників»
ТБ «Аграрна біржа»**

**ДВНЗ "Херсонський державний аграрний університет"
Факультет водного господарства, будівництва та землеустрою**

Кафедра землеустрою, геодезії та кадастру

**«Управління та раціональне
використання земельних ресурсів в
новостворених територіальних
громадах: проблеми та шляхи їх
вирішення»**

МАТЕРІАЛИ

***Всеукраїнської науково-практичної конференції
05-06 березня 2019 р.***

м. Херсон

УДК: 332.1:332.3 (08)

Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення: Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (Херсон, 05-06 березня 2019 року). – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019 – 267 с.

У збірнику розміщено матеріали, в яких узагальнено результати Всеукраїнської науково-практичної конференції. Розглянуто актуальні питання управління та раціонального використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення.

Рекомендується науковцям, державним службовцям, підприємцям, громадським діячам, викладачам, студентам та аспірантам.

Друкується за рішенням вченої ради факультету водного господарства, будівництва та землеустрою ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»(протокол № 7 від. 22.03. 2019 р.)

Головний редактор: Яремко Ю.І., д.е.н., професор

Відповідальний секретар: Дудяк Н.В., к.е.н., доцент

Технічні секретарі: асистент Польова І.С., асистент Фокіна С.В.

Організатори випуску збірника:

Кафедра «Землеустрою, геодезії та кадастру»ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з думками і позицією редакції.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Редакція не несе відповідальності за зміст публікацій.

©ДВНЗ «ХДАУ», колектив авторів, 2019

Науково-організаційний комітет конференції:

Кирилов Юрій Євгенович.	ректор ДВНЗ «ХДАУ», д.е.н., професор
Яремко Юрій Іванович	перший проректор, з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «ХДАУ», д.е.н., професор
Аверчев Олександр Володимирович	проректор з наукової роботи ДВНЗ «ХДАУ», д.с.-г.н., професор
Артюшенко Валерій Васильович	декан факультету водного господарства, будівництва та землеустрою ДВНЗ «ХДАУ», к.с- г.н., доцент, заслужений працівник сільського господарства України
Дудяк Наталя Василівна	завідувач кафедри землеустрою геодезії та кадастру ДВНЗ «ХДАУ», к.е.н., доцент

ЗМІСТ

ІВАНОВ Є. А. ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ УТВОРЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ВУГЛЕДОБУВНИХ РЕГІОНАХ (НА ПРИКЛАДІ СІЛЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ОТГ)	9
ЛАЗАРЄВА О. В. ІННОВАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ	14
КОВАЛЬСЬКА Г. Л. ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ ОКРУГІВ В МЕЖАХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	19
КОВАЛЬЧУК І. П., ЗУБ Л. О. АНОВО-КАРТОГРАФІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	22
СКИДАН О. В., ШВЕЦЬ Т. В., ШУЛЯК Б. В. ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	27
ДУРМАН М.О. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗАКОННІСТЮ РІШЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	31
ЯРОВА Б. М., МАТЕЙЧЕНКО А. К. ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБ-РЕСУРСУ рМАР ТА ПРОЕКТУ «ВІДКРИТЕ ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ» НОВОСТВОРЕНИМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ З МЕТОЮ УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	37
ЯРЕМКО Ю.І., ДУДЯК Н.В., СТРОГАНОВ О.О. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В НОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	40
РИЖОК З. Р., БОГУСЛАВСЬКА В. І. ПРОБЛЕМИ ТОПОГРАФО-ГЕОДЕЗИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ В УКРАЇНІ	45
КОЗИЧАР М.В. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	47
ІЛЬКІВ Є. Ю., ГАЛЯРНИК М. В., СЕМКІВ Б. А., АНТОНЮК Р. Я. НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВВЕДЕННЯ БЕЗСТРОКОВОГО ЗЕМЕЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО СЕРВІТУТУ МЕЖОВИХ ЗНАКІВ В ЮРИДИЧНУ ПРАКТИКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН	52
КЛИМ С. А., БУЛЬБУК В. В. РЕГУЛЮВАННЯ БАЛАНСУ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РЕСУРСУ ҐРУНТОВОЇ СИСТЕМИ	58

ЛАВРЕНКО Н. М., СЕІТОВ С. Ю. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ	117
ГОРЛАЧУК В. В., БУЛЬБУК В. В. СУЧАСНИЙ СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД – ТРАГЕДІЯ ДЛЯ СЕЛА	121
СМІЛКА В. А. ФУНДАМЕНТАЛЬНА ОСНОВА ВЕДЕННЯ МІСТОБУДІВНОГО МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	127
МЕЛЬНИК М. А., ЖУЖА В. В., ШУКАЙЛО С. П. ҐРУНТИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКОРИСТАННЯ, ОХОРОНА	132
НЕВМЕРЖИЦЬКА В. А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	138
ОЛІЙНИК Н. М., МАКАРЕНКО С. М. ОЦІНКА ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	141
ПОЛЬОВА І. С., СЕМЕНОВА С. М. ВПЛИВ ЕРОЗІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ ЛЮБИМІВСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	146
КРУПІЦА Д. О., ПУГАЧОВА К. Є. ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НОВОСТВОРЕНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	150
ВАСИЛЬЄВ М. Л. РОДОВІ САДИБИ – ОДИН З НАПРЯМІВ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ОТГ	153
ФОКІНА С. В., СЕІТОВ С. Ю. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	157
СМИРНОВА С. М., КОВАЛЬ А. О. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН	161
ОНИЩЕНКО С. О., КОВШАКОВА Т. С., МАРТИНОВ І. М. ВПЛИВ БІОДОБРІВ І МІКРОДОБРІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГОРОХУ ТА КАДАСТРОВІ ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ҐРУНТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (ТГ) ХЕРСОНСЬКОЇ ТА МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ	165
КОВАЛИШИН О.Ф. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ У ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	170

Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення»
Business And Infrastructure Development. Vol. 40. No. 3: 416–423. Article DOI:
<http://doi.org/10.15544/mts.2018.39>.

6. Nitsenko, V., Nyenno, I., Kryukova, I., Kalyna, T., Plotnikova, M. (2017) Business Model For A Sea Commercial Port As A Way To Reach Sustainable Development Goals. Journal Of Security And Sustainability Is. 7. No 155–166.

ОЛІЙНИК Н.М.

к.т.н., доцент,

*доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки
Херсонський національний технічний університет*

МАКАРЕНКО С.М.

*к.е.н., доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Херсонський державний університет*

УДК: 330.3; 332.1

ОЦІНКА ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Процес децентралізації влади триває в Україні з 2014 року. Внаслідок зміни адміністративно-територіального устрою нашої держави в країні створюються об'єднані територіальні громади (ОТГ) як суб'єкти управління муніципального рівня. У зв'язку з цим постає питання інвентаризації наявних природних ресурсів та оцінки природно-ресурсного потенціалу новостворених територіальних громад.

Метою дослідження є проведення оцінки та визначення умов ефективного використання природно-ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад Херсонської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням процесів формування та використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України взагалі та об'єднаних територіальних громад зокрема присвячені праці таких вітчизняних науковців, як: І. Кузик, М. Забедюк, О. Балако, І. Чикало, І. Шарапата ін.

Виклад основного матеріалу. Територія Херсонської області розташована у південній частині України та є частиною Причорноморського економічного району України, що за структурою економіки є аграрно-індустріальним. Площа Херсонської області становить 4,7 % від загальної території України [1, с. 230].

Створення об'єднаних територіальних громад в Херсонській області почалося з 2015 року. Станом на 1 січня 2019 року в Херсонській області повністю сформовано та функціонує 31 об'єднана територіальна громада [2].

Загальна характеристика об'єднаних територіальних громад Херсонської області зокрема та України взагалі наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Загальна характеристика об'єднаних територіальних громад України та Херсонської області станом на 1 січня 2019 року

Показник	Україна	Херсонська область	Питома вага Херсонської області в цілому по країні, %
Кількість районів	490	18	3,67
Кількість об'єднаних територіальних громад (ОТГ)	806	31	3,85
Чисельність населення в ОТГ, млн. осіб	8,4	0,26	3,10
Площа ОТГ, тис. км ²	193,0	8,9	4,61
Кількість районів, де не утворено ОТГ (без врахування 25 районів окупованих територій)	97	7	7,22
Кількість ОТГ в плані-графіку передачі земельних ділянок	662	26	3,93
Кількість ОТГ, які отримали у	646	25	3,87

комунальну власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення			
Площа земельних ділянок, переданих ОТГ, тис. га	1450,8	89,2	6,15

Джерело: складено та розраховано авторами за даними [2; 3, с. 14]

Загальна площа земель під об'єднаними територіальними громадами Херсонської області становить 8918,74 км² або 31,34 % території області, де проживає 258946 осіб або 24,7 % від загальної чисельності населення області. Станом на 1 січня 2019 року в Херсонській області залишилося ще 7 районів, де не створено жодної об'єднаної територіальної громади. Серед цих проблемних районів – Верхньорогачицький, Великолепетиський, Нижньосірогозький, Генічеський, Скадовський, Нововоронцовський та Новотроїцький. Однак, вже створені ОТГ працюють і отримують кошти від держави. Станом на 10 лютого 2019 року 25 ОТГ Херсонської області (або 96,2 % від запланованих) отримали у комунальну власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення загальною площею 89,2 тис. га [2].

Узагальнена структура земельних ресурсів Херсонської області наведена на рисунку 1.

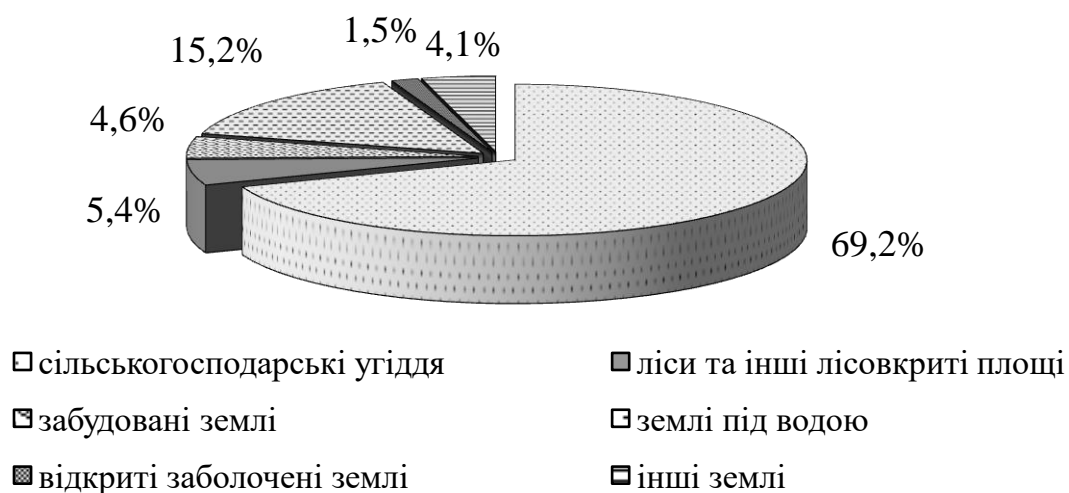

Рис. 1. Узагальнена структура земельних ресурсів Херсонської області

Джерело: побудовано авторами за даними [3, с. 259]

Земельні ресурси Херсонської області характеризуються високою сільськогосподарською освоєністю території (69,2 %) та низькою лісистістю (5,4 %), під забудовою зайнято 4,6 % земель. Частка землі під водою у загальній структурі землекористування становить 15,2 % та лише 1,5 % – болотні угіддя.

В Україні у 2019 році продовжиться процес передачі земель сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад. В цілому по країні землі отримають 141 ОТГ, які об'єдналися у 2018 році [4].

Сьогодні неможливе ефективне використання природно-ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад без урахування інтелектуального потенціалу людських ресурсів. Рівень розвитку інтелектуального потенціалу посідає центральне місце у формуванні і реалізації загального потенціалу об'єднаних територіальних громад зокрема та суспільства взагалі. У цьому контексті постає питання про радикальне підвищення місця та ролі інтелектуального потенціалу в соціально-економічній діяльності [5, с. 150]. З метою формування та підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу управлінського ресурсу об'єднаних територіальних громад сьогодні діють програми навчання управлінців у сфері місцевого самоврядування, що в перспективі сприятиме успішному виконанню нових завдань в умовах децентралізації.

Висновки. З наведеного вище можна зробити висновок, що реформа децентралізації триває на Херсонщині вже не перший рік. За цей час в області повністю сформовано та функціонує 31 об'єднана територіальна громада. Проте залишилося ще 7 районів (із 18), де не створено жодної об'єднаної територіальної громади.

Проаналізувавши структуру земельних угідь Херсонської області можна зробити висновок, що земельні ресурси області характеризуються

Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення»
високою сільськогосподарською освоєністю території та низькою лісистістю й заболоченістю.

Підкреслено, що забезпечення ефективного використання та нарощення природно-ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад можливе лише за умови формування інтелектуального потенціалу управлінського ресурсу в сфері місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Олійник Н.М. Моніторинг соціально-економічного розвитку Херсонської області / Н.М. Олійник, С.М. Макаренко, В.В. Яковчук // Маркетинг та менеджмент у фокусі викликів нової економіки : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – С. 230-233.

2. Державний сайт України : Децентралізація дає можливості [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://decentralization.gov.ua>.

3. Статистичний збірник : Регіони України. 2018. – К.: Державна служба статистики України, 2018. – Ч. I. – 315 с.

4. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру : Держгеокадастр [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://land.gov.ua/u-2019-rotsi-uriad-peredast-derzhavni-silhospzemli-u-komunalnu-vlasnist-141-oth-iaki-utvorylysia-protiahom-2018-roku/>.

5. Шарапа І.В. Підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу як головного критерію розвитку сільських територій / І.В. Шарапа, С.М. Макаренко, Н.М. Олійник // Економічний простір : Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – № 47. – С. 146-152.